

Шадріна Т. В.
кандидат філологічних наук, доцент
Запорізький державний медичний університет

МАРКЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У РОМАНІ ЛІЗИ ГРЕКУЛ «СПІВАЙ ДЛЯ МЕНЕ, КАЛИНО»

Світова культурна глобалізація сьогодні диктує нові умови збереження національної самосвідомості в чужому соціокультурному просторі. Міграція переорієнтовує індивіда на сприйняття «цінностей іншої (чужої) культурної групи», водночас віддаляючи його від «своєї групи», провокуючи призупинення засвоєння «своїх» цінностей та традицій. Національна самоідентифікація є тим визначальним фактором, який полегшує інтеграцію в іншому національному полі. Внутрішній конфлікт особистості між «своєю» та «чужою» культурою призводить до так званої кризи національної ідентичності, яку в тій чи іншій мірі переживають усі мігранти.

Проблеми етнокультурної, національної ідентичності досліджуються в працях сучасних зарубіжних та вітчизняних дослідників С. Гантінгтона, К. Хюбнера, П. Сороки, Л. Грекул, Ч. Тейлора, В. Сучаки, М. Косташ, Л. Ледоховські, Козловця, В. Арбеніної, Л. Нагорної та ін.

Свій дебютний роман «Співай для мене, Калино» канадська авторка з українським корінням Ліза Грекул присвячує дослідженню факторів впливу на трансформацію національної ідентичності канадців українського походження. Роман написано від імені юної канадської дівчини, яка походить із сім'ї українців, що кілька десятиліть тому емігрували в Канаду. Тобто твір, який має автобіографічні риси, за визнанням самої письменниці, – це своєрідна спроба розібратися із своєю національною та культурною ідентичністю. Колін (це канадський варіант українського імені Калина) вважаючи себе українкою, попри те, що народилася в Канаді, шукає ознаки приналежності до «своєї» культури в повсякденному існуванні української громади. Прикметно, що тітка юної канадки, на честь якої вона була названа, народжена в Україні, носить ім'я Калина, а вона сама вже є власницею канадського варіанту цього імені. Це, безперечно, свідчить про поступове поглинення українського культурного контенту канадським.

Батьки Колін, доводячи свою «канадськість», спілкуються англійською із зовнішнім світом, орієнтують власних дітей на англійську культуру, але вдома послуговуються мовою предків, використовуючи її як певний «таємний код» і тим самим засвідчуючи свою «інакшість» у порівнянні з оточуючими.

Маючи від природи красивий голос і співаючи пісні власного народу, Колін таким чином прагне самоствердитись як українка. Для неї звучання українського слова з власних вуст є свідченням того, що вона залишається в українському культурному полі.

Численні події в рамках рідної культури, які влаштовує українська громада в Канаді, дає Колін неосяжний матеріал для аналізу. Героїня висновує, що вірність українським традиціям, яку на позір демонструють вихідці з України, показова. Так, танцювальний конкурс у Дофіні – масштабна подія, описувана в романі Л. Грекул, – збирає хореографічні колективи з усіх регіонів Канади. Це танцювальні колективи (Трембіта, Сопілка, Скоморохи, Думи, Катерина та ін.), які виконують народні танці (подільську польку, гуцульський, лемківський танок) у відповідних народних

костюмах, пошитих мамами учасників конкурсу, які відвідували спеціальні курси з виготовлення українських народних костюмів різних регіонів України.

Створений антураж – українські назви танцювальних колективів, національне вбрання тощо – лише зовнішня оболонка культури, так звана «обгортка», без занурення в її глибинні пласти. Це підтверджує і той факт, що іммігранти не торкаються «українських тем» за межами таких показових подій, як зазначений конкурс. За словами протагоніста Л. Грекул, діти ніколи не обговорюють результати таких конкурсів у школі, нібито цього зовсім не існує. На разі, це виглядає як своєрідна данина традиції, що аж ніяк не свідчить про внутрішню потребу українських іммігрантів в осягненні рідної культури. Реакція батьків на поразку їхніх дітей у конкурсі теж є визнанням тривіальності сприйняття події (переможці – це переважно діти з Манітоби, а до мешканців Альберти, як стверджують батьки переможених, судді ставляться необ'єктивно). На думку героїні Лізи Грекул, поразка у танцювальному конкурсі – це, власне, поразка в конкурсі на автентичність (костюми «Десни» визнані не автентичними, а Колін дискваліфікована за неналежну вимову при виконанні народної пісні).

Бажання Колін зберегти власну етнічність підсвідомо провокує закоханість у «дійсно українського хлопця» Корі Беспалько, який бездоганно грає на цимбалах, розповідає про українських авторів, українське мистецтво і музику. Героїня уявляє, як їх оточуватимуть книги авторів, які є вихідцями з України («Сини землі» І. Кирияка, «Люди в смушкових плащах» В. Лисенко), картини Вільяма Курелека і «українські ікони» навіть попри те, що вважає себе нерелігійною людиною.

Пошук власної моделі ідентичності завершується для Колін після повернення до Канади на похорон її кузини Калини. Героїня нарешті усвідомлює, що всі, хто вказував їй, що відчувати і як діяти (судді на конкурсі в Дофіні, викладачі в школі та університеті, однокласники) не вправі так чинити. Лише вона вирішує для себе, що вона може знати, хто вона така і що відчуває. Так, Колін усвідомлює, що Канада – це місце, до якого вона належить (дім). Для розуміння цього їй було необхідно залишити цей дім на певний час. І, нарешті, героїня приймає як належне наявність у своїй ідентичності і канадського компоненту, й українського.

Отже, ідентичність подається автором як мінлива, плинна ознака самоідентифікації особистості і не є сталою сутністю. Вона радше представлена як процес. Для героїні вираження власної національної ідентичності відбувається передусім через «слово»: це і вперте намагання спілкуватися українською в англомовному середовищі, і самореалізація через виконання українських пісень, і цінність власного імені, пов'язаного з назвою українського символу – калини, і численні назви різних реалій та предметів оточуючої дійсності на український манер, які повсякчас фігурували в українській громаді. Водночас канадський компонент для неї переважно представлений англійською мовою, що є мовою спілкування оточуючих, і до якого вона мимоволі залучена соціумом, а також місцем приналежності, домом, який, як вона зрозуміла згодом, розташований саме в Канаді.